

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**In Epistolam Ad Hebraeos, Ioannis Oecolampadij,
explanationes, ut ex ore pr[a]elegantis except[a]e, per
quosdam ex auditoribus digest[a]e sunt**

Ökolampadius, Johannes

Argentorati, 1534

VD16 B 5199

Capvt V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36048

ANNOT. IN EPIST. D. PAULI AD
CAP. V.

Nam omnis pontifex, qui ex hominibus assumitur, pro hominibus constituitur, in his quæ apud Deum aguntur, ut offerat donaria & uictimas pro peccatis, qui placabilis esse possit ignorantibus & errantibus, quandoquidem & ipse circumdatus est infirmitate. Et propter hanc debet, quæadmodum pro populo, ita & pro seipso immolare pro peccatis.

Sacerdos
cōpartatur
delinquentibus.

Hæc superioribus connexa sunt. Nam ad confirmandam fiduciam nostram, ostendit Christum omnium clementis & indulgentis esse pontificem & sacerdotem. Que nunc sequuntur sic coherent: similitudine quadam ostendit, talẽ esse oportere conditionem sacerdotis, ut possit cōparti illis, pro quibus dona & uictimas offert. Sacerdotis enim est intercedere pro alijs, ut fiduciam erga Deum bonam habere possint, quæ admodum Aaron stetit inter Deum & populũ qui peccauerat, sed indigniorem duxit, quàm ut ipse adire Deum debeat, per alium digniorem se, puta Aaronẽ Deo obtulit. Sic ab initio mundi patres

di patres familias, ut digniores, pro sua familia obtulerunt. Ita Iob timens ne filij sui agitandis conuiujs peccarint & maledixerint Deū in cordibus suis, holocausta pro illis obtulit. Similiter & Iacob ascensurus & habitaturus in Bethel fecisse legitur, cum tamē neuter legalis sacerdos esse potuit lege uidelicet nondum data, esto confinia quędam istis exercuerunt & familiaritatem cum domo & familia sua habuerunt.

Nam omnis pont. [Iste primus locus est, quo vtuntur missę propugnatores ut hanc sacrificium esse probent, & oblationē pro uiuis & mortuis, quasi uero & hodie sacrificium legali modo sit offerendum. Et quia hic est: Omnis sacerdos, audent dicere uerba hæc ad omnia pertinere sæcula & ita etiam ad nostra tempora. Miseri homines non animaduertunt quod Apostolus utitur similitudine ex lege Mosaica ducta, & in hoc tantum, ut ostendat sacerdotis fuisse olim, ut placabilē & benignū se exhiberet his qui ignorantijs & peccatis præoccupati fuissent. Iam cum certum est solos Leuitas assumptos, patet hanc similitudinem non ad omnes promiscue pertinere sacerdotes, nam aliud est de nostri sæculi sacerdotibus, sed ad eos qui ex genere Iudæico tantum erant. Legimus, 1. Corinth. 9. Qui assistunt altari, de altari participant, sed hinc non recte colligitur, quod & hodie debeant tales esse sacerdotes, qui offerant donaria & uictimas &c.]

Refutantur
propugna-
tores *Mals*
§.

Scrip. ab il/
licitis simili/
tudines. se/
pius petit.

Nam scripturæ non est insolens, etiã ab illicitis sæpius similitudines sumere. Sic Christus ab usurarijs, iniquo iudice, filijs huius lucis & alijs rebus similitudines posuit, cum tamen vsuras communiter, iniquitatem iudiciariam, atq; prudentiam filiorum huius sæculi per se nũquam probarit. Meminerimus illius triti: Omnis similitudo claudicat, vnde in ea quid instituto sermõni deseruiat consideremus, & aliena relinquamus.

Ex hominib. assũpt. ¶ i. cognat⁹ noster est & frater, Angelus proprie nõ potest esse sacerdos, quia ex hominibus nõ assũptus, neq; particeps nostrarum afflictionũ esse potest. Sacerdos mediator est inter Deum & hominẽ, inter Deum vitæ sanctimonia, inter hominem, carnis infirmitate, ob quam fratres reliquos non despiciet, iam uero quantum ad intercessionem & mediationẽ, unus solus Christus est uerus sacerdos, sicut & solus spiritu suo emundat ab omnibus peccatis, pro quibus intercedit.

Donaria.
Victimæ.

Offerant donaria ¶ Donaria absq; sanguine offeriebantur, ut argentum oleum &c. Victimæ cruentæ erant, cedebantur enim animalia pro peccatis hominum. Ignorantibus & errantibus, i. peccantibus per ignorantiam & errorem. Humanæ enim infirmitatis est errare.

Quandoquidem & ipse cir: ¶ Quare autẽ homo homini non cõpareretur, peccatum in carne sacerdotis

facerdotis uel sanctissimi, æq̄ inhabitat, atq̄ in laici, etsi spiritus in uno carnis impetum & concupiscentiarum plus reprimat, quàm in altero. Certe Dei donum istud est, & non nostrum meritum. Ex eadem peccatrice massa prognati sumus omnes. Isti sacerdotes infirmam carnem gestarūt, idq̄ cum peccato. Christus similiter infirmam, sed absque omni peccato. Vnde Leuitici sacerdotes iubentur etiam pro suis peccatis offerre, uerum eo Christus opus non habuit.

Omnnes peccatores.

Porro nemo sibi ipsi usurpat honorem, sed qui uocatur etiã à Deo, quemadmodum & Aaron. Ita & Christus non semetipsum glorificauit ut fieret pontifex, sed is qui dixerat illi: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Sicut & alibi dicit: Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchizedec.

*non, non
semper con-
pular.*

Quandoquidem Apostolus fiducia erga Deum nos confirmaturus, Christum sacerdotem introduxit, iam sacerdotium illius tractare quã plenissime instituit. Primũ à quo sacerdos institutus sit, aperit, deinde qualis & quantus pontifex sit, postremo, quomodo assumptus, nos pu-

ANNOT. IN EPIST. D. PAULI AD

Obiectio
nem diluit.

rificarit & legē adimpleuerit. Si quis dicat, multum nobis Christum sacerdotem celebras, ut in illum fiduciam ponamus, quomodo queso eū sacerdotem agnoscamus, cum nō sit ex tribu Leui neq; de progenie Aaron? certe si sacerdotem illum facis, legitimum oportet ostēdas, alioqui frustra suscipiendum persuaseris? Sumere enim sibi temere honorē sacerdotij, tam abest ut Deo placeat, ut etiam presentissimam ultionem illius exigat, exemplo sunt Chore, Dathan, & Abyron cum suis complicibus, quos terra uiuos absorpsit Num. 16. Oza qui arcam tenuit calcitrantibus bubus percussus & occisus est, 2. Reg. 6. Ozias percussus lepra, 2. Paral. 26. Respondit & dicit quomodo in sacerdotem assumptus sit, nō quidem ab hominibus, sed ab ipso Deo.

Explicatur locus
1. Tim. 3.

Nemo intellige qui pie uelit agere. Nam per ambitionem uel qualemcumq; dignitatem ambire, crimine non uacat. Vide quomodo hic locus conueniat huic qui est .i. Timoth. 3. Si quis episcopi munus appetit, honestum, opus desiderat. Sua querere Christiani nō est, sed alijs cupere prodesse, id demū uere Christiani est. Iam non est, quo melius alijs prodesse possis, quam probe episcopi muneri fungens, ut quod summam hominibus utilitatem adfert, honeste ergo appetitur, Sed ab eo qui sentiat se ei posse sufficere, Nam tales laborē potius, & quæ Christi sunt, quàm honorem, prouentus, & quæ sua sunt querunt

querunt. Episcopatum desiderare, est inspectio-
nem & curam omnium suscipere, & nō sibi
us, hoc tamen nunquam faciet, nisi magna cha-
ritate præditus. Nos ita prodesse cupiamus
proximis, ut omnis ambitio & fastus absit, nō
uocati ne curramus. Tāta em̄ dignitas sacerdotij
est, ut necesse sit quē à Deo uocari, quēadmodū
Aaron uocatus est. Nume: 17. Virga Aaron ubi
floruit, certo inditio fuit Aaronem sacerdotem
à Deo fuisse designatum. Hunc locum sane non
exponderunt Anabaptistarū apostoli qui sibi
plis inuocati sumpserūt apostolatū, cum huius
sui facti nullam scripturæ cōsonam satis afferre
rationem possunt, nimirum inani sapientia &
curiositate huc adducti. Ex tribu Leui autē & ge-
nere Aarō olim creati sunt sacerdotes, id quod
ad Herodis vsq; & Hircani tēpora durasse legi-
mus. Si scire cupis quo pacto sacerdotiū apud
Hebræos cessauit, & pessimus quisq; ad eā dig-
niratem per Herodem euectus est, consulas Io-
sephum lib. 20. Antiquit. Cæterū cōmutatio
sacerdotij, tum fuit indicium in foribus esse ve-
rum pontificem, Christum seruatore nostrū.

Ita & Christus non se ¶ Ita vult arguere. Ne-
mo qui pie velit agere ipse se ad sacerdotij fasti-
gium extollit, sed expectat vocationem. Ita etiā
Christus se ipsum non extulit, sed ab eo, qui illi
dixit, Filius meus es tu, & Tu es sacerdos &c
ad sacerdocium vocatus est, verus ergo sacer-

H 5

In Ana-
baptistarū
Apostolos

ANNOT. IN EPIST. D. PAULI AD

dos, & a patre huc dignitatis euectus. Prius testimonium superius folio. 13. satis fuse explicatum est. Posterius in sequentibus explicabitur.

Qui in diebus carnis suæ, cū & preces & supplicationes apud illū, qui poterat ipsum à morte seruari, cum clamore ualido & lachrymis obtulisset, & exauditus esset pro reuerentia, tametsi filius erat, tamē didicit ex ijs quæ passus est, obedientiam, ac perfectus redditus, omnibus qui sibi obedierunt, fuit causa salutis æternæ, cognominatus à Deo pontifex secundum ordinationem Melchisedec.

Superioribus ostendit à quo sacerdos constitutus sit, nunc indicat quomodo probatus officio suo functus sit, postea perget ad explicandū sacerdotiū Christi, & quomodo nobis Melchisedec referat, ut uideas manifestissimè esse nugas Papistarum, qui impudēter dicūt Christū adhuc sacrificandū in sua impia Missa, quasi uero in illa primū figuræ cōpleatur, & nō potius implere sint Christo.

Christo supplicium mortis pferete. Verum qui candido & syncero animo hac legerit Epistolam, facile fraudem impostorum istorum peruidebit.

Qui in dieb: | Christum gestasse crucem interne obtulisse se, & peccatum esse pro nobis, ab initio conceptiois usque ad expirationem spiritus, Theol. fatetur, & bene quidem, quamuis in cruce consummati omnia. Ne tamen putes Christum carnem reliquisse unquam, eo quod hic sit, in dieb. carnis, hoc est, cum adhuc mortalis esset, & humili uersaretur inter nos, ut sit alleosis, *de his* preces cum supplicatione significat, *in etyca* uehementis & cum humilitate oratio. Malim autem uos ad internas Christi preces respicere, quam externas, quamuis & has frequentissimas habuisse in Euangelis legitur, cum nunc totam noctem in oratione perdurauit, nunc in monte oliuarum, nunc in ultima coena, cruce, & alibi. Orauit autem ad neminem alium quam ad patrem, qui poterat ipsum seruare a morte, & non ipsum tanquam caput solum, sed & corpus & membra. Dicit hinc ad quem sint dirigenda preces, & quis sit qui seruare possit a morte & malis omnibus: nimirum ad neminem sanctorum uel sanctissimum confugies, ut pones quos nulla seruandi sit potestas. Deus est saluator, & propter illum nemo alius, ipse solus peccata delet, et nullo nostro huc adducto merito. Porro in eo quod dicitur hic peccationes & supplicationes obtulisse aliquo modo refert nobis Melchisedec, quem obtulisse uitulos non legimus, sed benedixisse Deum.

Dies carnis quid.

Deus inuocandus.

Cum clamore

Clamor.

Cum clamore ualido & lach. ¶ Est affectuū clamor & summe charitatis Christi, quam erga misellos nos habuit. Neq; rarū in scripturis ardentiores affectus dici clamores. Moses audit; Quid damas? cum tamen externæ vocis nihil emisisset. Exo. 14. Haud tamen negauerim & Christum in mortis supplicio voce magna exclamasse, emissurus iam spiritū. Per lachrymas, commiserationem & charitatem ingentem erga nos miseros intelligo. Collachrymant, qui cōmiserentur nostri. sic & Christus.

Lachrymæ

ἐυλαβία.
βία.
ευλάβια.

Exauditus est pro reuerentia ἑυλαβία, reuerendus, qui quicquid facit gratum est, & libenter accipitur, hinc ἐυλάβεια, quod non tam auctoritatem significat, quam reuerentiam & dignitatem qua quis præ alio recipitur, alias etiam pro pietate capitur. Christus semper se exaudiendū sciuit, id quod ipse de se testatur Ioan. 11. Voluit tamen hanc humilitatem vere obediens patri, in se suscipere, nimirum nobis in exēplū. De nullo autem sanctorum legimus, quod pro propria & sua ipsius reuerentia & dignitate exauditus sit, præter quam de uno saluatore Christo. Sancti & fideles exaudiuntur quidem, sed si patrem in nomine Christi petant, cuius dignitatem & meritum vnice respicit. Hinc est quod ecclesia suas preces concludit: per dominū nostrum Iesum Christum.

Tamen si filius esset ¶ id est quamuis in ea dignitate

nitare & honore constitutus, ut filius diceretur, & in quo patri summe complacitum esset, tamē experiri voluit omnia, & discere obedientiam, degustare infirmitates nostras, & exercere se ad summam humilitatem & obedientiam, eamq; usq; ad mortem. Confer huic, quam in Philip. legis sententiā. Qui quū in forma Dei esset & ē est enim eiusdem sensus. *τελειωθεισ*, potes expo- uere ut supra pro sanctificatus, initiatus. Obedi- entes hic intelligit fideles, & qui vocem Christi audiunt, illis em autor vite, causa & origo salu- ris æternę ex sua obedientia factus est, vnde etiā à Deo cognominatus est pontifex secundū or- dinem Melchisedec, hoc est mediator, interces- sor, placator, peccatorumq; expiator & salua- tor noster constitutus. Nunc ab instituto vsq; ad finem .6. capitis.

Obedien-
tes qui.

De quo nobis multa forent dicē- da, eaq; difficilia explicatu, quando- quidem segnes facti estis auribus.

Is oratorū mos est ut obscuriore loco oborto, auditoribus somnolentiam & torporem acriore aliqua exhortatione excuciant. Pari modo & hic agit Apostolus, dignitatem eterni sacer- dotij Christi probaturus. Adduxit autem my- sterium de Melchisedec, quod ut commodius illorū mentibus inculcet, ut quo nō mediocriter

ANNOT. IN EPIST. D. PAULI AD

fiducia nostra ad Deum firmatur, primum tarditatem illorum arguere uoluit, idque multis, interim tamen beneuolentiam captat & attentos illos reddit. Cōueniebat autē admodū ut Iudaeos tarditatis & ignorantiae taxaret. Nam ob ceremoniarū aceruū quibus premebātur, ferē se per humi reptarunt, neque mentis oculos ad caelestia eleuarunt: & quia cortici literae superstitiosius adhærentes, medullā spiritus neglexerunt, minus idonei fuerunt ad mysteria capiēda. Idē & hodie usu venit: qui supra modū ceremonias suspiciunt, parū apti sunt ad sensa scripturarū penetrāda. Et quotus quisque queso literę tātū insistens potuisset ex Melchisedec historia, tam grande nobis sacramentum explicare?

Papistarū
error.

Papiste qui missam sacrificiū astruere conātur, ineptias hic suas ridicule exponūt, dū incognitū ipsis locum hunc pro armis capiunt, perinde atque quiduis quō modo obuiū armorū instar esse possit. Dicūt ergo, quādoquidē Hebręi tardiores erant, & non satis defecatis auribus, Apostolū prudēter uoluisse illos celare arduū illū sermonem de sacrificio Missę, quod tamen scriptura nusquā habet, Scilicet eorū acuminē hoc reseruādū erat. Verū ipsi suā produnt insciam, dū fatētur in scripturis hoc sacrificiū puta sublimius explicatū nō haberi. Quare hanc expositionē ex suo capite deprompserunt, non ex scriptura. Et mirū est Apostolū reconditissima
queque

queq; Hebræis mysteria tam fideliter aperuisse, hacq; vna in re infidū se exhibere potuisse, atq; eis, qui iā afflictiones & persecutiones grauissimas ppter Christū ppeffi erāt? Dicit autē difficilē sermonē explicatu, nō tā ad rei difficultatem oculos intēdens, quā ad eorū quibus loquebatur tarditatē, flaccescentes & languidas aures. Ut vno verbo dicā, nititur auditoribus significā excutere.

Etenim cū debebatis pro tēporis ratione doctores esse, rursus opus habetis, ut doceamus uos, quę sint elementa in itij eloquiorum Dei.

Hāc causam reddit quare sint languidi: Debebatis inquit iā esse doctores aliorū, quia tāto tēpore inter Christianos uixistis, ā quib⁹ paruo labore quicqd ad pietatē & fidē in Christū attinet discere potuistis: sed qd ego video: redeūdū ferē est ad prima elemēta, ea uestra est negligētia. Nō hoc agit Apostolus, ut velit esse multos magistros, id qd & D. Iacob. prohibet, prōptiores em nos esse cōuenit ad audiēdū, quā docēdū.

Non uult
multos ma
gistros.

Huc omnino spectat, ut proficiant, neque semper sint pueri, sed si locus & charitas potuler, ut & ipsi possint docere, non ex eorum numero, qui semper discunt & nunquam tamen ad cognitionem ueritatis perueniunt, quales

quales

ANNOT. IN EPIST. D. PAULI AD

quales sunt ceremoniarū superstitiosi obserua-
tores. Videtur autem ironia quępiam hęc reluce-
re. Velletis ne semper puerilia doceri? & prima
rudimenta? quin potius ad altiora capiēda eri-
gite, tempus & ætas hęc alit̄ exigat profectum.
Ut doceamus uos elementa] Allusit hęc ad ele-
mentarios pueros. Sūt autem elemēta Iudaicę
ceremonię & externę quędam institutiones &
pædagogicę, quibus infantuli atq; puerilem ca-
ptum nondum transcendentē imbuuntur, ut
cum dico alicui, uis Christianus esse: baptiseris,
neq; statim illi dicam, quid Christianus, quid fi-
des, quid baptismus: Vis orare? flecte genua, cō-
pone manus, reticens interim quid oratio, seu
quomodo sit orandum. Et sic de alijs: Hęc esto
obserues, tamen nondum hinc eris uere Christi-
anus, attamen nihilominus elementa ad pietatē
hęc sunt. Quod ideo dixerim, quia hęc locus
Anabaptistarum errori contrarius est, possunt
enim ante puram & solidam pietatis doctrinā
symbola baptismatis præmitti. Puerilia & lac-
primum, deinde sermo iustitię & solidus cibus
offerendus. Habent & spiritualia suos gradus.
Putatis quot milia Iudæorum baptisari potue-
rint & illico sermonem iustitię doceri? Haud
credo. Nam exacta illa cognitio Dei etiā tum,
non statim à baptisate requirebatur. Sūt qui
initia eloquiorū Dei, humanitatem intelligunt,
sed non uideo in quem sensum.

Factiq;

Elementa
99.

Factiq; estis n̄, quibus lacte sit opus, non solido cibo. Nam quisquis lactis est particeps, is rudis est sermonis iustitię, infans enim est. Porro perfectorū est solidus cibus, nēpe horum, qui propter assuetudinē sensus habent exercitatos ad discretionem boni pariter ac mali.

Præpostere sublimiora traduntur his, qui vltra infantilia & elemēta nondū promouerunt. Idem istis verbis dicit quod et prioribus, paulo tamen fufius rem nunc explicat. Nā quod iam iam elementa, nunc lac uocat, quod paulo ante per alios docere posse, intellexit, hic solidum uocat cibum. Ceremonias autem & prima elemēta lac esse, patet ex. 1. ad Corint. 3. Ego non poteram vobis loqui ut spiritalibus, sed ut carnalibus, ut pueros in Christo lacte uos potauī, non solido cibo, nō dum enim poteratis, quasi diceret, opus habebatis correptione tanquā pueri, quibus dicitur: Ne hoc feceritis, ne irascimini, ne superbiatis &c alioqui hoc & hoc mali uobis accerseris. Doctrina Mose & legis præcepta serē lac sunt, Euangelium uero, solidus cibus. Iudæi plurimum tribuebant sacerdotio, purifi-

Ceremoni
& lac dicū
tur.

ANNOT. IN EPIST. D. PAULI AD

cationibus, lotionibus &c neq; sublimia myste-
ria inquirebant, multum tamen profuerat ista
præsciuisse. Puer sex aut septem annorum nō ca-
pit, si illi multum de incarnationis mysterio, de
communione sanctorum in Christo, de morte
resurrectione & ascensione ipsius differas, sed si
dicas, obedi parentibus, time Deū &c uel mor-
te morieris, quæ præcepta lac dicuntur & pri-
mordia pietatis, ut diximus.

Nam quisquis lactis est par: ¶ Quod dicitur
rudis est sermonis iustitiae, eo declarat, quid in-
telligat solidum cibum, nempe, Christum uniu-
cum nostrum esse mediatorem & saluatorem.
Hic cibus solidus est, & perfectorum tantum.
Vereor sane ne ceremonijs oppressi abstrusio-
ra ista non admittatis. Nota solidum cibum eti-
am accipit, qui addidit, quid per ceremonias
sit intelligendū

Infans enim est. Porro perfectorum. ¶ Lactis
participem & infantem in Christianismo nō re-
ijcit, neq; ex fidelium grege excludit, quamuis
nondū inter perfectos sit connumerandus, ui-
deant igitur, quæ in negotio pietatis omnia sta-
tim perfectissima uolunt, an non ecclesiam Dei
miserrime scindant, & imperfectioribus aditū
in eam præcludant. Quorum autem sit solidus
cibus explicat ipse, cum dicit, perfectorum, atq;
id ipsum per explicationē magis, oculis subiicit,
dicens, horū qui propter assuetudinem &c. Ce-
cerum

rerum perfectos uocat, non perfectione uitę seu operum, sed scientię uel cognitionis. Quemadmodum & Ephes. 4. Donec perueniamus omnes in unitatem fidei, & agnitionis filię Dei, in uirum perfectum, in mensurā ætatis plene adultę Christi, ut non amplius simus pueri, qui fluctuamus & circumferamur quouis uento doctrinę &c. Qui sensus & oculos mentis exercitatos habent in scriptura, possunt discernere inter bonum & malum, rem corpoream & spiritualem, iusticiam fidei & operum, legem & Euāgelium. Atqui in externis tantum sunt, illaq; sola curant & admirantur, nō habent sensus exercitatos, tales non facile subodorātur quid sub figura lateat mysterij.

CAPVT VI.

Quapropter omisso, qui in Christo rudes inchoat sermone, ad perfectionem feramur, non rursus fundamentū iaciētes pœnitentię ab operibus mortuis & fidei in Deū, baptismatum, doctrinę, ac manuum impositionis, & resurrectionis mortuorum, & iudicię æterni,